

Budapesti Őszi Pedagógiai Napok 2021.10.14.

Készítette: Józsefvárosi Egymi Diagnosztikus mérést átdolgozó Munkaközössége

**Együttműködés a pedagógusok és gyógypedagógusok között
az 1. osztályos gyermekek képességfejlesztése érdekében
Workshop**

A részképesség/részterület neve: figyelem és emlékezet

A részképesség/részterület definíciója:

A figyelem

A figyelem az ingerek közötti szelektálás. A külső és belső környezetünkből ingerek sokasága ér bennünket. Azt, hogy az ingerek áradatából mit észlelünk, a figyelem határozza meg.

A figyelem sajátosságai:

- A figyelem terjedelme: arra ad választ, hogy hány tárgyat tudunk egy adott pillanatban figyelmünkkel megragadni.
- A figyelem tartóssága: azt mutatja meg, hogy mennyi ideig vagyunk képesek figyelmünket ráirányítani egy tárgyra.
- A figyelem megosztottsága: azt jelzi, hogy egyszerre hány dologra tudunk párhuzamosan figyelni. Valójában egyidejűleg nem követhetünk figyelmünkkel két párhuzamos tevékenységet, csak abban az esetben, ha az egyik tevékenység automatikussá válik. Ellenkező esetben figyelmünk ugrál egyik tevékenységről a másikra, jelentősen rontva figyelmi teljesítményünket.
- A figyelem átvitele: azt fejezi ki, hogyan tudjuk figyelmünket egyik dologról egy másik dologra átirányítani. A figyelem átcúszása egyik dologról a másikra történhet szándékosan és spontán, akaratunktól függetlenül. Ez utóbbi fordul elő, ha valaki nagy robajjal feldönti székét a csendes olvasóteremben, hiszen ilyenkor szinte mindenki átviszi figyelmét az éppen olvasott szövegről, a zaj forrására. Sokkal nehezebben tudjuk azonban átirányítani figyelmünket a minket nagyon érdeklő dolgokról más, kevésbé érdekes dolgokra.

A figyelemnek több fajtáját különböztetjük meg:

- Szándékos (akaratlagos) figyelem: amikor a figyelmi tevékenység tudatos mentális erőfeszítést igényel.
- Spontán (akaratlan) figyelem: akkor beszélünk, amikor figyelmünk hirtelen, önkéntelenül egy ingerre irányul. Önkéntelen figyelmet váltanak ki a szokatlanul erős ingerek (erős fény, zaj), a szokatlan ingerek (maskarába öltözött diákok), mozgó tárgyak (gondoljunk a mozgó óriásplakátokra).
- Automatikus figyelem: Az automatikus figyelem nem igényel tudatos odafordulást és erőfeszítést sem. Gyakorlás révén alakul ki és lehetővé teszi, hogy figyelmünket megosszuk és egyidejűleg más párhuzamosan folyó tevékenységet is nyomonkövessünk.
- Kitartó figyelem (éberség): a figyelemnek az a formája, amely hosszú ideig fennálló nagy mértékű mentális erőfeszítést igényel. Ilyen figyelemre van szükségünk, például egy adott problémakör feltárásához, megértéséhez. Az idő múlásával jelentősen csökken. A kitartó figyelmet befolyásolják motivációink, elvárásaink, érdeklődésünk, előzetes ismereteink és tapasztalataink egyaránt.

Az emlékezet

Az emlékezeti működés teszi lehetővé, hogy képesek vagyunk a múlt élményeit, tárgyait, jelenségeit megőrizni tudatunkban és újra látva, hallva, érezve azokat felismerni vagy csupán az emlékképekre támaszkodva előhívni azokat. Az észlelés során az idegrendszerben olyan változások mennek végbe, melynek következtében az észlelt dolgokról, eseményekről stb. emléknymok, engramok keletkeznek.

Folyamata:

1. Kódolás és bevésés: az emléknymok kialakulásának feltétele, hogy a beérkező ingereket olyan formává alakítsuk, amelyet a memória elfogad, és ezáltal azok bevésődjenek az emlékezetbe, ezt a folyamatot nevezzük kódolásnak. A kódolás történhet vizuálisan, képi formában, akusztikusan, hang formájában és szemantikusan, jelentés, értelem alapján. A bevésés függ az:
  - az ismétlések számától
  - a szervezetünk és idegrendszerünk állapotától (pl. egészségi állapot, fáradtság)
  - személyes sajátosságainktól (motiváció, érzelem, hangulat, akarat, érdeklődés stb.)
  - együttes érzékszervi hatásoktól (pl. audiovizuális tanulás)
  - előzetes ismeretektől, tapasztalatoktól
2. Tárolás vagy megőrzés: feladata a bevésett információ tárolása és megőrzése. Csak azokat az információkat lehet előhívni, amit korábban tároltunk. Az, hogy hogyan tároltuk az információt meghatározza az előhívás módját is.

3. Előhívás: az előhívásnak két formája van: a felismerés és a felidézés. A felismerés során több tesztínger közül kell kiválasztani egy meghatározott, a memóriánkban már tárolt elemet. (pl. a könyvespolcon lévő könyvek közül kell kiválasztanom azt, amelyikkel egy könyvesbolt kirakatában találkoztam.

A felidézés során pedig a bevésett és megőrzött emlékképeinket megelevenítjük, magunk elé képzeljük.(pl. Mi a címe Márai Sándor legutóbbi kötetének). Abban az esetben, amikor fel kell ismernünk valamit vagy valakit sokkal jobb teljesítményt nyújtunk, mint amikor tesztíngerek nélkül kell ugyanezt megtenni.

A részképesség megjelenése iskolába lépéskor 2-3 mondat max./felsorolás:

Az óvodás elsősorban arra tud figyelni és emlékezni, ami érzelmileg megragadja őt, és érdeklődését felkeltette. Főként a nagyon pozitív, vagy nagyon negatív érzelmi töltetű dolgokra fog emlékezni. Jellegzetes sajátossága az önkéntelen figyelem és az emlékezés. Fontos szerepe van az óvodáskorú gyermek tevékenységében a motiválásnak.

Az iskolaérett gyermek figyelmi és emlékezeti jellemzői:

- A serkentés-gátlás idegi folyamatok közül fokozatosan a gátlás kerül túlsúlyba, ami előfeltétele a kiegyensúlyozott nyugodt személyiségnek.
- Az önkéntelen figyelem mellett egyre növekvő szerepet játszik a szándékos figyelem, mely fokozatosan válik uralkodóvá. Fejlődéséhez jelentős mértékben járul hozzá a tanulás, melynek alapja az ingerületi és gátlási folyamatok egyensúlya, a koncentráció és irradiáció optimális egysége.
- A beiskolázás idejére kifejlődik bizonyos kötelesség- és feladattudat, meg tudja különböztetni a játékot a feladattól, a munkától, tudja, hogy a kötelességét akkor is teljesítenie kell, ha unja, és játszani akarna. Szabályozottabbá válik az érzelmi élete, képes figyelmét, emlékezetét, akaratát egy cél alá rendelni. Növekszik monotónia tűrése, képes lesz az egyhangú feladatok elvégzésére.
- Az iskolába kerülő gyermek értelmi fejlettségére jellemző, hogy konkrét tárgyak és velük végzett cselekvések akár hosszú ideig is lekötik figyelmét, képes huzamosabb ideig, legalább 10-15 percig aktívan folyamatosan figyelni.
- A dolgokat, jelenségeket egyre inkább analízáló-szintetizáló módon vizsgálja.
- A kellő intellektuális fejlettséghez hozzátartozik az érdeklődés is.
- Az emlékezet fejlődése is fokozatos. A korábbi életszakaszokban meghallgatott verseket, mondókákat nem szándékos bevésés miatt jegyzi meg, de mégis úgy megtanulja, hogy gyakran kiigazítja a mesélőt. Ebben a folyamatban a bevésés nem célként szerepel, hanem a

tevékenység eredményeként. Az iskolai tanulásban viszont a folyamatosan kialakuló szándékos reprodukív emlékezet már nélkülözhetetlen. Az életszakasz kezdetén a gyermek legkönnyebben konkrét dolgokat képes megtanulni, az elvont törvények és összefüggések, valamint szabályok megtanulása még nehéz számára.

- A kisiskolás gyermeknél is jelentős szerepe van az emlékezetben az érzelmeknek, ezzel magyarázható a nagyfokú szubjektivitás, az elbeszélések megbízhatatlansága.
- A 6-10 éves gyerekeket általában minden érdekli, ami a világban létezik. Érdeklődése tapasztalati jellegű („tárgyi érdeklődés” korszaka), az elvont szabályok rendszerezése kevésbé köti le. Tanulási érdeklődése kezdetben differenciálatlan, az első két osztályban még minden tárgyat egyaránt szívesen tanul.

Forrás:

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_psichologia_pedagogusoknak/ch11s02.html

<https://uni-eszterhazy.hu/hefoppalyazat/pszielmal/index.html>

Feladatgyűjtemény

A fejlesztő játék neve	Fejlesztési terület	Fejlesztéshez kapcsolódó területek	linkek/elérhetőség
Tangram	figyelem, emlékezet	emlékezet, gondolkodás, térbeli tájékozódás,	https://hu.pinterest.com/juditbudai/tangram/
Párkereső, különbség	figyelem,	vizuális észlelés, differenciálás,	https://learningapps.org/watch?v=p83z278ut21 https://learningapps.org/watch?v=pjvwhaew321

kereső feladatok	gondolkodás	vizuális rész- egész téri tájékozódás	https://learningapps.org/watch?v=pgujy0wgn20 https://learningapps.org/watch?v=p3313byqn21 https://hu.pinterest.com/monikanagy585/k%C3%BCl%C3%B6bs%C3%A9g-keres%C5%91/ https://hu.pinterest.com/zsuzsannaszekel/p%C3%A1rkeres%C5%91/
	figyelem, gondolkodás	vizuális alak-háttér,	https://wordwall.net/hu/resource/2087554/melyik-%C3%A1rny%C3%A9k-tartozik-hozz%C3%A1
	figyelem,	vizuális észlelés, formaállandóság	https://wordwall.net/hu/resource/2086947/dobble
	figyelem		https://learningapps.org/watch?v=pmugrftat21
Kakukktojás	figyelem, gondolkodás	vizuális észlelés, differenciálás, gondolkodás, téri tájékozódás	https://learningapps.org/watch?v=pemuvqjz221 https://wordwall.net/hu/resource/2087580/ír%C3%A1nyok-m%C3%A1trix https://hu.pinterest.com/pin/489555421980444510/
Labirintus játék	figyelem	vizuális észlelés, téri tájékozódás	https://hu.pinterest.com/pin/463307880406136381/

Táblázat kiegészítés	figyelem, gondolkodás	vizuális észlelés, differenciálás, téri tájékozódás	https://learningapps.org/watch?v=pfwf9ke8521
Square by square	figyelem, gondolkodás	vizuális észlelés, formaállandóság, téri tájékozódás	https://www.youtube.com/watch?v=L3JsD8kByfQ
Letakart tárgyak az asztalon	auditív figyelem	emlékezet	Hangot adó tárgyakat (kulcs, csengő, síp...) mutatunk és szólaltatunk meg a gyermekeknek. Ezután rejtve, pl. kendő alatt, vagy szekrényajtó takarásában, megszólaltatjuk a tárgyakat. A gyermekeknek ki kell találniuk, minek a hangját hallották.
Fülbe sűgó játék	auditív figyelem	emlékezet	A gyerekek körben ülnek, a játékvezető a mellette ülő fülbe sűg valamit, amit az a gyerek továbbít a következőnek. A végén összehasonlítják az eredeti szóval vagy mondattal.
Játék a szavakkal	auditív figyelem	emlékezet	Szópárok: A gyermekeknek szópárokat mondunk, akkor kell koppantaniuk, amikor egyformának hallják őket. Pl. géz- kéz, méz- néz, réz- réz... A játék nehezíthető értelmetlen szópárok mondásával. Váltott sorozatok képzése: Példa: hónapok nevei és a hét napjai. Két ütemen keresztül hónapok, két ütemen keresztül a napok sorolása: január, február, hétfő, kedd, március, április, szerda, csütörtök..... Nehezíthető a feladat a sorozat megfordításával. „Elmentem kirándulni” játék

			• A gyerekek körben ülnek. A játékvezető kezdi: „Elmentem kirándulni, a hátizsákba bepakoltam.... És mond valamit. • A következő gyerek megismétli a bevezető szöveget, az előtte elhangzott szót és hozzáteszi a sajátját. • A játék nehezíthető, ha megszabjuk, hogy például • csak zöldségeket lehet mondani • csak „k” hanggal kezdődő szavakat, stb. Elrejtett szavak: A tanulókat egymás mellé felsorakoztatjuk, majd mesét mondunk, amelyben alkalmanként kimondunk egy olyan szót, amiben a mese olvasása előtt megállapodtunk. Ha hallják az adott szót, • tapsolniuk kell, vagy • valamilyen más cselekvést végrehajtani
Mozgásos feladatok	Figyelem	emlékezet, téri tájékozódás, mozgáskoordináció	Figyelem fejlesztése mozgással: Mondóka vagy ritmusos vers mondása, közben egyszerű lépések előre- hátra, vagy jobb- bal oldalra és tapsolás vagy babzsák adogatás körbe. Cél: minél több tevékenységre kelljen egy időben figyelni. A feladat nehezíthető a láb, vagy a kéz mozdulatainak fokozatos bővítésével.
Memória kártyák	emlékezet	vizuális figyelem, téri tájékozódás	https://wordwall.net/hu/resource/14891945/eml%C3%A9kezet-fejleszt%C3%A9s https://wordwall.net/hu/resource/2071112/eml%C3%A9kezet-fejleszt%C3%A9se https://wordwall.net/hu/resource/11266413/sz%C3%ADnvar%C3%A1zs-1-oszt%C3%A1ly https://wordwall.net/hu/resource/14151247/tavaszi-mem%C3%B3ria-j%C3%A1t%C3%A9k-vizu%C3%A1lis-eml%C3%A9kezet

**Együttműködés a pedagógusok és gyógypedagógusok között
az 1. osztályos gyermekek képességfejlesztése érdekében
Workshop**

A részképesség/részterület neve: Hangtani (fonológiai) tudatosság (Pszichomotoros funkciók: Beszéd: Beszédészlelés)

A részképesség/részterület definíciója: A fonológiai tudatosság a szavak belső szerkezetéhez való hozzáférés, a szavak eltérő méretű egységeire történő bontás képessége. (Csépe, 2006)

A részképesség megjelenése iskolába lépéskor

1. A hangtani (fonológiai) tudatosság fejlődése a magyar nyelvben:

- 3 fő területe: szótag-, rím és fonématudatosság
- elsőnek a szótagszint érik be, a gyerekek egy része már 4 éves korban sikeresen bontja szótagokra a szavakat (mondókázás)
- azonban a szótagszintézis és a szótagmanipuláció a kisiskolás kor végére érik be
- a fonématudatosság a magyar nyelv transzparens jellegének köszönhetően az iskola első 2 évében gyorsan fejlődik
- a rímtudatosság alakul ki legkésőbb a kisiskolás kor végére

(Jordanidisz, 2015)

2. A beszédhanghallás iskolába lépéskor:

- az első osztályba lépő gyermekek közel fele bizonytalan beszédhanghallással kezdi meg az írás, olvasás tanulását (Fazekasné, 2004)

Feladatgyűjtemény

A fejlesztő játék neve/leírása	Fejlesztési terület	Fejlesztéshez kapcsolódó területek	linkek/elérhetőség
A gyerekek a (torna) terem egyik végében egymás mellé sorakoznak, a tanító bemutat a sípjával egy hosszú és egy rövid sípjelet, ezt követően a gyerekek „elindulnak” a terem másik vége felé: a rövid sípjelre ugranak egyet, a hosszúra lépnek egy nagyot. Ha ez jól megy, a játékot nem síppal, hanem a magánhangzó párokkal játsszuk.	Magánhangzók időtartamának megkülönböztetése	Hallási figyelem	
Számolókorongok: Annyi kék korongot rakunk ki sorban magunk elé, ahány hang van a szóban. A keresett hang helyén átfordítjuk a korongot a piros oldalára.	A hangok fonetikai helyzetének meghatározása	Hallási figyelem Tájékozódás síkban	
Színes rudak	A hangok fonetikai helyzetének meghatározása Hang analízis / szintézis Szótagolás	Hallási figyelem Tájékozódás síkban Rész-egész viszony meghatározása	

Színes rudakkal szemléltethetjük a szavakban a szótagok hosszúságát, valamint a hangok/betűk számát is. Feladatként adhatjuk adott szó kirakását színes rúddal, illetve a színes rúddal kirakott minta párosítását a szavakkal.			
Színes hangok	Hangdifferenciálás Hangok fonetikai helyzetének meghatározása	Hallási és vizuális figyelem	https://tanitonline.hu/uploads/324/Sz%C3%B6veg%C3%A9rt%C3%A9s_A_1-4_Feladatbank-1_tan%C3%A1r.pdf https://wordwall.net/hu/resource/18632891

Felhasznált irodalom/Ajánlott irodalom:

Csépe, V. 2006. Az olvasó agy. Budapest: Akadémia Kiadó.

Jordanidisz, Á. 2012. Az olvasási nehézség és a fonológiai tudatosság kapcsolata. (<http://www.nytud.hu/alknyelvdok12/proceedings12/jordanidisz2012.pdf>)

Fazekasné Fenyvesi Margit (2004): Beszédhanghallás. In: Nagy József (szerk.): Az elemi alapkészségek fejlődése 4–8 éves életkorban. Mozaik Kiadó, Szeged. 18–30.

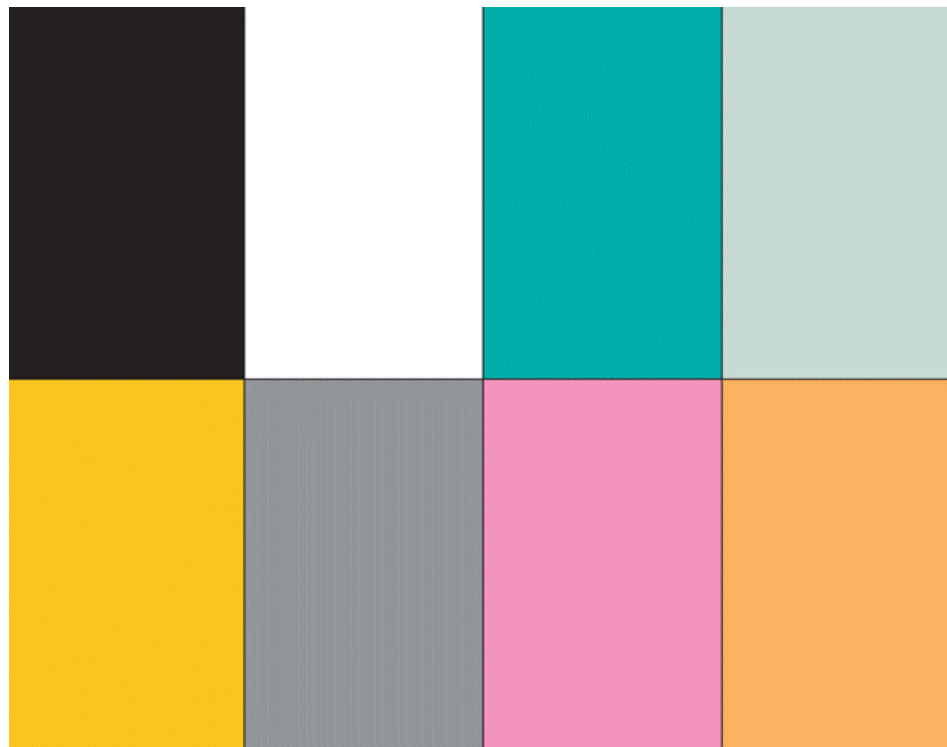
Sósné Pintye Mária. Feladatbank 1. Alapozás (https://tanitonline.hu/uploads/324/Sz%C3%B6veg%C3%A9rt%C3%A9s_A_1-4_Feladatbank-1_tan%C3%A1r.pdf)

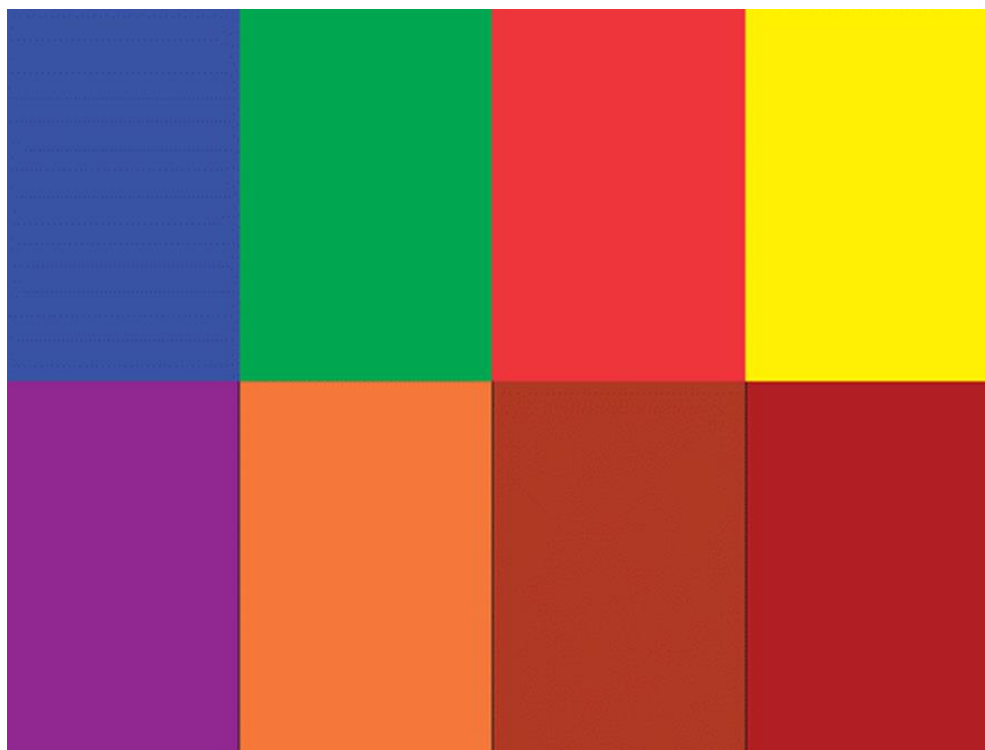
Illés Györgyi Terézia, Rohár Alexandra. Felelő. Fejlesztő kiadvány óvónőknek, tanítóknak, nyelvi fejlesztőknek. Krasznár és Társa Bt, Budapest.

Gáll Edina, Jordanidisz Ágnes: Nyelvi amőba. NILD Magyarország. Megrendelhető a www.nild.hu oldalon.

Melléklet:

Színes hangok

**Együttműködés a pedagógusok és gyógypedagógusok között
az 1. osztályos gyermekek képességfejlesztése érdekében
Workshop**

A részképesség/részterület neve: Térí tájékozódás

A részképesség/részterület definíciója: A térí képesség a két és háromdimenziós alakzatok észlelését és az észlelt információk, tárgyak, viszonylatok megértését, valamint problémák megoldására való felhasználását jelenti (Makádi in. Nagyné, 2015.) Maier (1998) szerint ez öt nagy, részben átfedő komponensre osztható: térészlelés, térí vizualizáció, rotáció, térí viszonyok, térí tájékozódás. Ennek kialakulása 3 nagy lépcsőben történik: 1. saját testen való tájékozódás, 2. térben való tájékozódás, 3. síkban való tájékozódás.

A részképesség megjelenése iskolába lépéskor: A térí orientáció zavara már megjelenik a nagymozgások területén is, bizonytalanság, ügyetlenség formájában. Finommotorikát igénylő feladatoknál a vonal követés, vágás, gyurmából alakzatmásolás, formamásolás, vonalhatárok tartása okozhat gondot. A jobb és bal oldal megkülönböztetése sok gyermeknél probléma, ami a keresztezett mozgásoknál vagy a testfelet átlépő írásnál, rajzoláskor is problémát okozhat. Ez nehezíti a soralkotást, a füzetekben, könyvekben, számejegyeseken való tájékozódást. (Marosits, 1999.) Az olvasás/írás elsajátításához szükséges ismerni: betűk magasságát, szélességét, geometrikus formáját és ezek egymáshoz való viszonyát, sorrendjét.

Forrás:

Apróné Trajer Szilvia, Kreizler Dóra: Módszertani segédanyag diszgráfias gyermekek iskolai megsegítéséhez, Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Szeged, 2018. <http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2019/01/Modszertani-segedanyag-diszgrafias-gyermekek-iskolai-megsegiteséhez.pdf> letöltés időpontja: 2021.06.28.

Böjti Angéla: Élményszerű olvasástanítás Meixner-módszerrel <https://tanitonline.hu/uploads/3339/Meixner.pdf>

Herendiné Kónya Eszter: Kisiskolások térbeli tájékozódó képessé gének fejlesztési lehetőségei. Debreceni Egyetem, Debrecen, 2007.

<https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/91156/ertekezes.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Kisné Takács Emese, Imre Adrienn: Játékgyűjtemény diszlexiaprevencióhoz. Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Szeged, 2020. <http://csmpsz.hu/wp-content/uploads/2021/01/J%C3%A1t%C3%A9kgy%C5%B1jtem%C3%A9ny-diszlexiaprevenci%C3%B3hoz.pdf>

Marosits Istvánné: A diszlexia-veszélyeztettség jelei óvodáskorban. In: Fejlesztő Pedagógia Különszám, Mentor-Szanator Kft., 1999.

Nagyné dr. Ráz Ilona (szerk.): Térí tájékozódás fejlesztő program, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., 2015.

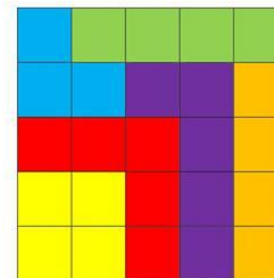
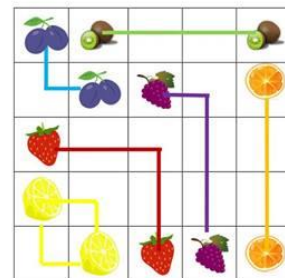
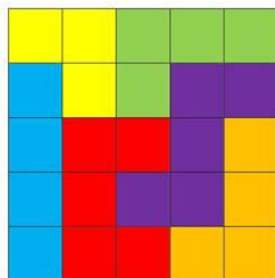
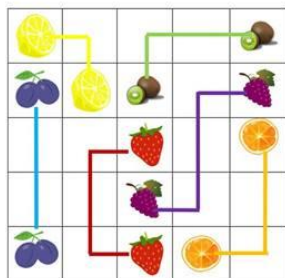
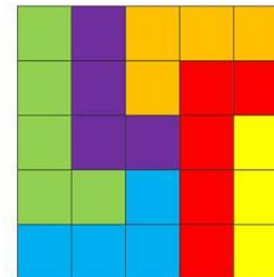
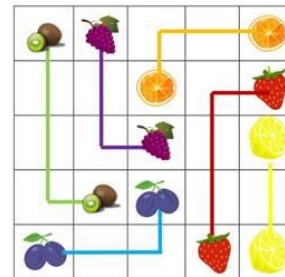
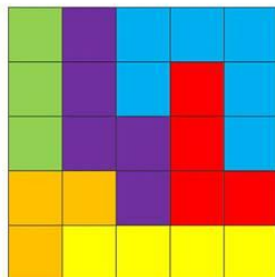
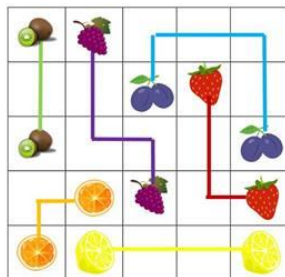
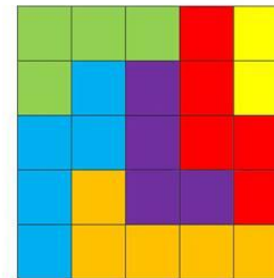
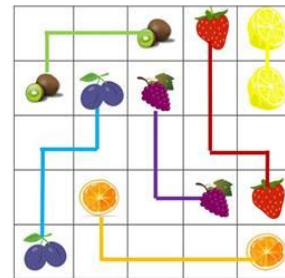
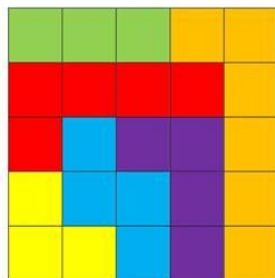
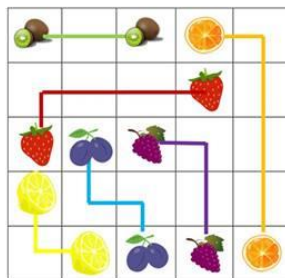
Subosits István: Az olvasás és írás zavarainak típusai. . In: Fejlesztő Pedagógia Különszám, Mentor-Szanator Kft., 1999.

Feladatgyűjtemény

A fejlesztő játék neve	Fejlesztési terület	Fejlesztéshez kapcsolódó területek	linkek/elérhetőség
Mit visz a kishajó?	Téri tájékozódás	memória, gondolkodás, mennyiségi fogalmak	https://view.genial.ly/6076dede0e18140d3b8d4cba?fclid=IwAR2qkd1b3zQbVYwsp35tbvbPrhGWzb6wwFP8JaI5sCBqAQOK6VIHpesYRzo
Számolópálcikás alakzatok	Téri tájékozódás	szerialitás, színek	https://view.genial.ly/5fb04d4272da7f14532e08c7?fclid=IwAR3wL0IOyxy8iJz5NokpnrsEWp1EBeNXk4waB-N4Ut5kuxuqq5ryDw0_Ds
Klasszikus jobb-bal differenciáló feladatok	Téri tájékozódás	figyelem	https://view.genial.ly/5f1c6cd9fbeabf0cf7b3cba6?fbclid=IwAR3fuYd3b4wJj5eKjIJBGqN1kwgCjPMRilgWE2ebCS6FqJfYQOWL1_EknGA
Írányok szerinti színezés	Téri tájékozódás	figyelem	https://view.genial.ly/5f5bbe003c6c490cee9477d1?fclid=IwAR1kbzVwAb19lWFH4gYJJSaJmMe3VcxCmeFf1eEofxvxHqsw63C86cKtW5o
Mozgásos Dobble	Téri tájékozódás	mozgás	https://view.genial.ly/5ecc9fab09d27b0d2e74fcb2

Melléklet 1. – Párkereső játék

A kiosztott kártyák alapján kell megkeresni a gyerekeknek a párjukat, akivel utána valamilyen páros feladatot kell megoldaniuk.

Melléklet 2. – Foglalkozások

Melléklet 3. – Feladatok tervezete

- I. Saját testen tájékozódás:**
  - a. Torna a tolltartóval/babzsákkal/ceruzával**
  - b. Testszínező: Mondunk egy testrész és egy színt és azzal a testrészünkkel kell megérinteni egy olyan színű tárgyat**
  - c. Mozgásos Dobble: Ha megtalálta az egyezőt, mutatnia kell (link a táblázatban)**
- II. Térben tájékozódás:**
  - a. Foglalkozásos játék: Mindenki húz egy kártyát, utána az instrukciók szerint alakzatba állnak. Pl. szakács a rendőr ellé, építész a rendőrtől balra stb.**
  - b. Térkép: Helyszínrajz alapján elrejtett kincs megtalálása**
- III. Síkban való tájékozódás:**
  - a. Tükrös dobozban mintamásolás: érzékenyítő játék**
  - b. Gyümölcslabirintus játékkal párok keresése**
- IV. Zárójáték: a gyümölcslabirintusos pároknak tükörjáték**

<https://hu.depositphotos.com/vector-images/foglalkoz%C3%A1s.html>

**Együttműködés a pedagógusok és gyógypedagógusok között
az 1. osztályos gyermekek képességfejlesztése érdekében
Workshop**

A részképesség/részterület neve: Szociális készségek – Érzelemfelismerés és érzelemkifejezés

A részképesség/részterület definíciója: Mindennapokban fontos szerepe van annak, hogy képesek vagyunk leolvasni és megnevezni társaink és magunk érzelmeit. Alapvető szociális készség (Rózsa, 2012). Elsőkörben, ovis korban a hat alapérzelmet boldog, szomorú, düh, meglepett, undor, félelem) ismerik fel a gyerekek, majd ahogy fejlődnek, egyre több szociális interakcióban vesznek részt, szereznek tapasztalatot, így egyre több érzelmmel is találkozhatnak, így a bonyolultabb, összetettebb érzelmeket is később képesek felismerni és megnevezni (Forgó, 2011). Komplex kognitív folyamatok mennek végbe, míg ránézünk valakire és azt tudjuk mondani, hogy „Ő most boldog” vagy azt ismerem fel, hogy én most szomorú vagyok (Rózsa, 2012).

A legegyszerűbb és legalapabb szint, ahol arcról készült konkrét fotót tud felismerni a gyermek, majd a rajz és sematikus ábra követi (rajzolt egyszerű arc). Ezután, ha ezek már jól mennek, akkor rá lehet térni a különböző szituációkra (még mindig az egyszerűbb szinten), ahol jól látjuk, hogy érzi magát a személy, miközben csinál valamit (Howlin, 2007). Ha jól megy már az érzelem leolvasás az arcról, akkor rátérhetünk a cselekményből, szituációból való kitalálásra is, amikor az arcok nincsenek megjelenítve. Ez megtalálható a „Miként tanítsuk az elme olvasását autizmussal élő gyermekeknek?” című könyvben is. Mellékelten csatolok egy példát. (A szöveg felolvasható a gyerekeknek, vagy a képből közösen ki lehet találni a szituációt)

A részképesség megjelenése iskolába lépéskor 2-3 mondat max./felsorolás: Képes alapérzelmeket leolvasni arcokról és megnevezni őket, saját élményt említeni, hogy ő mikor érezte magát hasonlóan. Érzelmek leolvashatók arcáról.

Forrás:

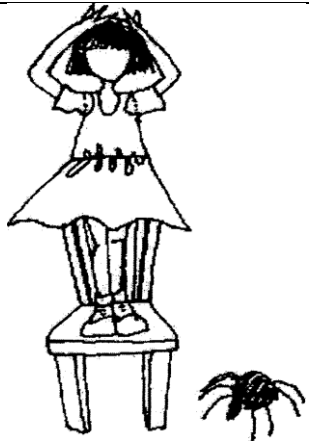
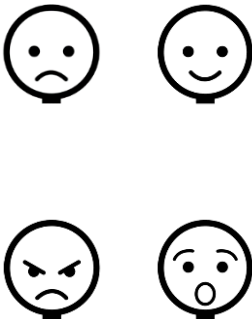
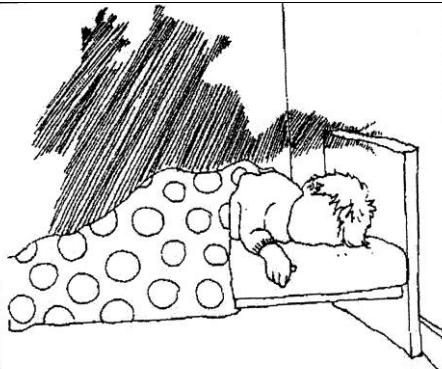
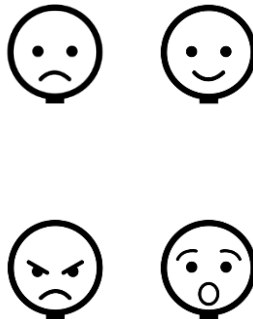
- Forgó Sándor (2011). A kommunikációelmélet alapjai.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_03_a_kommelmélet_alapjai_scorm_04/35_az_emberi_arckifejezsek_biolgija.html Letöltve: 2021.06.24.

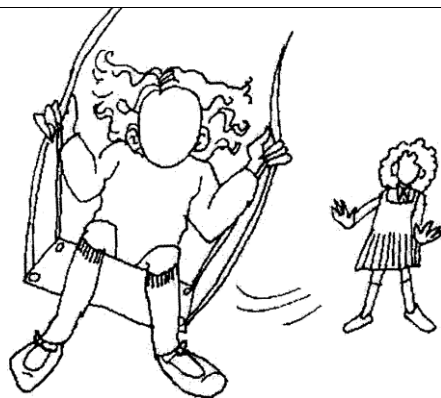
- Rózsa Sándor és munkatársa (2012) Az érzelmi arcfelismerés jelentősége és mérése a pszichológiai kutatásokban: Az Ekman 60 arc tesztrel szerzett hazai tapasztalatok.
https://www.researchgate.net/publication/273218805_Az_erzelmi_arcfelismeres_merese_es_jelentosege_a_pszichologiai_kutatasokban_az_Ekman_60_Arc_Tesztrel_szerzett_hazai_tapasztalatok Letöltve: 2021.06.24.
- Howlin, P., Baron-Cohen, S., Hadwin, J. (2007) Miként tanítsuk az elme olvasását autizmussal élő gyermekeknek?, Kapocs Budapest

Feladatgyűjtemény

A fejlesztő játék neve	Fejlesztési terület	Fejlesztéshez kapcsolódó területek	linkek/elérhetőség
Érzelmek (düh, undor, szomorúság, öröm)	Érzelemfelismerés	Figyelem	https://learningapps.org/3976569
Érzelmek: azonosítás szituáció alapján	Érzelemfelismerés (szituációk)	Figyelem	https://learningapps.org/11410143
Testbeszéd - érzelmek	Érzelmek – testbeszéd	Figyelem	https://learningapps.org/display?v=pgxbyi1jk21
Érzelmek - hangulatjelek és emberi arckifejezések párosítása	Érzelmek	Figyelem	https://learningapps.org/12129370

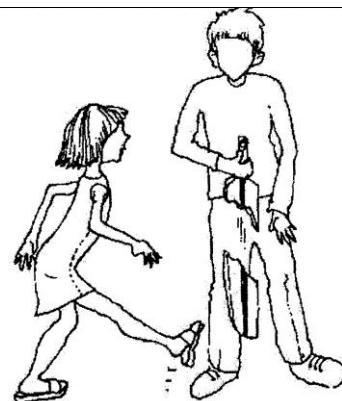
Melléklet

	A pók Zsuzsa széke felé mászik. Hogy érzi magát Zsuzsa? Mit tehet ilyenkor Zsuzsa?		A falon lévő árnyék egy szörnyetegre hasonlít. Hogyan érzi magát Peti? Mit tehet ilyenkor Peti?

Erzsi löki Zsanettet a hintán.

Hogy érzi magát Zsanett?

Ella belerúg Dávid ütőjébe és az eltörik.

Hogy érzi magát Ella? Egy másik színnel jelöld, hogy érzi magát Dávid?

Óvoda-iskola átmenet: workshop tanítók számára

Szerialitás és intermodalitás fejlesztő játékok

Handout

A részképesség/részterület neve: Szerialitás és intermodalitás

A részképesség/részterület definíciója: A modalitás specifikus szinten: a vizuális, az auditív és a taktilis-kinesztéziás információ feldolgozása elkülönítetten zajlik.

Az intermodális szinten a különböző észlelési területekről származó információk összekapcsolódnak.

A szeriális integráció szakaszában történik az információk sorrendjének felfogása, a szeriális szempontú feldolgozás, valamint a sorrend fenntartása.

Ez a modell az alapja a jel- illetve a kommunikációs rendszer fejlődésének, majd későbbiekben az olvasás és írás megtanulásának.

A részképesség megjelenése iskolába lépéskor: A szeriális képesség kulcsfontosságú az olvasási, helyesírási és számolási készség kialakulásának folyamatában. A sorrendiség megjelenik a térben, időben, vizuális és auditív területeken, valamint a mozgássorozatokban is. A szeriális mozgásgyakorlatokat csak a mozgáskoordináció rendezése után ajánlatos elkezdeni.

Motoros sserialitás: mozgássorok, mozdulatok lekövetését, pontos ismétlését jelenti.

Vizuális sserialitás: Látással észlelt sorozatok elemeinek sorrendjének felismerése, feldolgozása, többszöri ritmikus megismétlése.

Auditív sserialitás: Hallással észlelt sorozat elemeinek sorrendjének felismerése, feldolgozása, többszöri ritmikus megismétlése.

Feladatgyűjtemény

A fejlesztő játék neve	Fejlesztéshez kapcsolódó területek
Fejlesztési terület	
Vizuális szerialitás	
LEGO: Alkossunk belőle sorozatokat! Gyöngyfűzés: meghatározott sorrendbe: a szabály lehet szín, méret szerint, vagy a kettő egyesítésével. (+gombot, kupakot is lehet) Logikai készlet: Használjuk a logikai készletet adta lehetőségeket! Színes papírból vágjunk ki formákat és “teregessük” ki őket! Rajzoljunk kígyót és szelvényeit különböző formákkal díszítsük. Hernyó készítés papírból. A hernyó gyűrűi és lábai is lehetnek különböző színűek. Rajzoljunk nyakláncot és díszítsük színes gyöngyökkel! Nyak- vagy karlánc készítés tésztából (kagyló, masni), szívószálakból. A tészta előzetesen befesthető.	verbális emlékezet, finommotorika, szabálytudat, téri orientáció taktilis kinezteziás csatorna

Tárgyak érintése sorrendben: kulcs, ceruza, toll, radír, papír (1-9 elemmel) Képekből vizuális ritmus kirakása. Majd ennek folytatása. Kisebb kártyán rajzok megjegyzése. 3-4 kártyával kezdhetünk és a darabszámot fokozatosan növeljük. De csak akkor lépünk tovább, ha az adott elemszám már biztosan megy. Különböző plüss/textil játékokat sorba rendezése és a hely megjegyzése. Testek megtapintása: kocka, tégl, gömb, kúp, majd sorrendben felsorolás. Később tapintás alapján sorba rendezés, megnevezés. Síkidomokból sorozatok alkotása. 2-3 sorozatból az eredeti kiválasztása. Képsorozat kirakás. A képen látható történet megbeszélése, értelmezése. A sorozat összekeverése után megfelelő sorrendbe rendezés. Kirakhatunk hibás sorozatot is, észre kell venni a hibát és ki kell javítani.	
Motoros szerialitás	
Ritmikus mondókák mozdulatsorokkal összekötve A gyerekek egy vonalban állnak és a következő mozdulatokat végeztetjük velük: előrelép, mellézár, felugrik! Ezután bővítjük a mozgássort: előrelép, mellézár, hátrafordul, hátralép, mellézár, előrefordul!	szabálytudat feladattartás

Kopogjuk, tapsoljuk együtt a ritmust! Egyszerű mondókát, dalt válasszunk hozzá! <i>Tűzet vittem elejtettem,/tűzbe majdnem beleestem,/tüzes volt a lapátom is, meggyulladt a kabátom is.</i> A gyerekeknek annyit kell tapsolniuk ahány évesek, majd ugyanannyit ugraniuk. Nehezítve ugyanez: Páros lábbal, csípőre tett kézzel kell annyit ugraniuk a gyerekeknek, ahány évesek, majd bal lábon és jobb lábon is. 5 dobbantás, majd fogják meg a bal fülüket. 5 dobbantás és fogják meg a jobb fülüket. Dobbantsanak 5-öt, majd kopogjanak négyet és tapsoljanak hármat – utána fordítva. Rapp-eljünk: Megtanulunk közösen egy versikét (nem fontos az egészét egyszerre). Ha már jól megy, kört alakítunk (lehet állva, vagy törökülésben). A verset általában én kezdem és soronként mondja ritmikusan mindig a körben balra soron következő gyerek. A soronkénti mondás mellett mindenki egyszerre egyenletesen tapsol. Minden gyerek csak egy- egy tapsolásnyi részt mond a versből (ez nem minden esetben egyezik meg a szótagokkal!) Vagy: egyenletes ritmus tapsolása közben mond mindenki egy-egy sort a versből. Kopogós kavicsok 1. Kört alakítunk, és mindenki kap két kavicsot. Aki indítja a játékot, egyet koppant a kavicsokkal, a következő kettőt, a harmadik hármat, majd a negyedik gyerek újra egyet, az ötödik kettőt stb. Ezt lehet gesztenyével, más tárggyal Koppints és lépj! Szabályok szerint lépkedés: Egy koppintás egy szám egy lépés előre Egy koppintás egy betű egy lépés hátra	Ritmus és szerialitás fejlesztése

Két koppintás egy szám vagy egy betű helyben állás	
Akusztikus szerialitás	
Olvasunk! Bizonyos számú hangok hívóképeit sorban „olvassák” a gyermekek a táblán, és egymás kezében. Változat: téri relációs szavakkal instruáljuk az olvasást pl. kezd ezzel, tedd előre, majd utána, a végén, stb.	auditív differenciálás
Robotok vagyunk. A pedagógus a tanult hangokat ejti egymás után. A gyerekek annyit lépnek, ahány hangot hallanak, majd megismétlik a hangsort.	akusztikus figyelem
Rakj rendet! Mindenki hall a pedagógustól egy szót. Összekeveredett hangokból kell értelmes szót alkotniuk, pl. alam (alma). Fokozat: először két hangot keverjünk össze, vagy olyan szó hangjait, ahol valamelyik hang duplán szerepel, pl. mama.	verbális-akusztikus differenciálás,
Detektív játék: A pedagógus szavakat mond. Van, amikor jól mondja, de van, amikor a szavakból egy-egy hangot kihagy a szó elején, végén, szó belsejében. ha jól mondja, a gyermekek bólintanak (tapsolnak). ha rosszul, akkor kopognak a padon és kijavítják a szót. Pl. mó.us.	beszédmotorika
Szereld össze! A pedagógus szavakat mond hangonként, a gyermekeknek egyszerre kell kiejteniük a hallott szót. A hangsort is meg kell jegyezniük és a hangsor összes hangját pl. a l m .	
Különös állatkert. A pedagógus összekeverve mondja az állatok nevének hangjait, a gyermeknek ki kell találnia az állat nevét. Változat: 1. ők mondanak egymásnak összekevert hangsort állatok neveivel. 2. Visszafelé mondja az állatok neveit.	
Különös áruház. A pedagógus összekeverve mondja a vásárolt áruk nevének hangjait, a gyermeknek ki kell találnia az áru nevét. Változat: visszafelé mondja az áruk nevét.	

Nyeld le az elejét! A pedagógus szavakat mond a gyerekeknek, akik a szót megismétlik az első hang nélkül. Pl.ped: bakancs, gyermek ismétli: akancs. Megfordítható a játék: a pedagógus mondja az első hang nélkül, és a gyermekek egészítik ki.	
Nyeld le a végét! A pedagógus szavakat mond a gyerekeknek, akik a szót megismétlik az első hang nélkül. Pl. tanító: bakancs, gyermek ismétli: bakan. Változat: a pedagógus kimondja az egész hangsort, a tanulók mondják ki a szót az utolsó hang nélkül.	
Nyeld le a közepét! A pedagógus szavakat mond a gyerekeknek, akik a szót megismétlik az első hang nélkül. Pl. tanító: bakancs, gyermek ismétli: baancs. Változat: a pedagógus mondja ki a középső hang nélkül a szót, a tanulók kiegészítik.	auditív differenciálás
Soroló. Elkezdünk a témát (pl. öltözködés, állatkert, utazás stb.), a gyermek a tartalomnak megfelelően folytatja, de mindig megismétli az előtte kapott szót. Az utolsó gyermek már három-öt szót ismét, akkor új szituáció kezdődik.	akusztikus figyelem
Mire gondoltam? A szó első és utolsó hangját mondjuk ki a tanulóknak, és ezekből kell értelmes szót alkotniuk. Változatos szógyűjtemény kerekedhet belőle. Változat: a tanulók spontán adják meg az első és utolsó hangot, bár ez nem mindig vezethet találathoz.	verbális-akusztikus
Papagájjáték: A pedagógus megnevezi a témakört, majd mond egy szót, és akinek dobja a labdát, elismétli a szót, és ő is hozzátesz egy szót. Továbbdobja a labdát valakinek, akinek már két szót kell elismételni	differenciálás,
Építsünk szavakból várat!A pedagógus rövid szót mond, amelyből további szavak képezhetők. A gyermekek feladata a szóból további értelmes szavak variálása. Ez lehet ragozással, szóösszetétellel, igekötők hozzáadásával is. pl. ás, ásó, ásóval, ásózik stb.	beszédmotorika

Figyeld a másikat! Minden gyermek kap egy szókétyát, felolvassa a rajta levő szót. A pedagógus meghatározza, hányan mondjanak hozzá bármit. A gyermeknek a gyűjtés végén fel kell sorolnia, mi jutott eszükbe a többieknek a szóról. Lehet nehezíteni a feladatot, pl. azonos kezdetű szavakat gyűjtsenek, tb.	
Toldd meg az elejét! A pedagógus a szavakat az első hang ejtése nélkül mondja. A tanuló értelmes szóvá kiegészíti, megismétli a szót.	auditív differenciálás
Toldd meg a végét! A pedagógus a szavakat az utolsó hang ejtése nélkül mondja. A tanulók értelmes szóvá kiegészítik, megismétlik.	akusztikus figyelem
Kakuktktozás játék. A pedagógus minden gyermeknek felsorol öt szót. A felsorolás után a gyermeknek ki kell választania és megneveznie azt a szót, ami nem tartozik a többi közé.	verbális-akusztikus
Toldd meg a közepét! A pedagógus szavakat mond a gyerekeknek a szavak középső hangja nélkül. Ők a szót megismétlik, de már a szó közepén levő hanggal. kiegészítve. Pl. tanító: baancs, gyermek ismétli: bakancs.	differenciálás,
Mesét írunk.A tanulók válaszolnak a pedagógus felszólítására, és tovább adják a szót. Minden tanuló a felszólítás alapján bővíti a mondatot a saját szavával. Az ötödik gyermeknek kell visszamondania az egész mondatot, majd kezdődik újra a mondatfűzés.	beszédmotorika
1. Nevek felsorolása, játék azok sorrendjével. 2. Mozgásminták felsorolása, változtatás után is. Tárgyakat bizonyos sorrendben kirakása és felsorolása. Tárgyképekből sorozat alkotása, majd emlékezetből való visszamondása. Pincér- vendég-szakács játék	

Intermodalitás fejlesztése	
Mozdulatsorok „elmondása, bemutatása,” közben több eszköz alkalmazása. Ritmusgyakorlatok tapsolással / koppantással, közben mondóka mondása. Ritmus kirakása: korongok, pálcikák segítségével. Ritmus jelöléssel rajzokkal • _ _ • Karikákon szökdelés: kétféle színű karikáknál eltérő mozgással kísérve. Titkos karmester: A titkos karmester különböző mozdulatokat végez. Úgy kell irányítani a játékot, hogy a kör közepén álló ne leplezhesse le őt, de a többi játékosnak is ügyelnie kell arra, hogy ne buktassa le. A hangingerekre való figyelem összpontosítása. A figyelemirányítás gyakorlatait nyugodt, ellazult állapotban végeztetjük. A tanulók csukott szemmel figyelnek a külső zajokra, zörejekre és a belső „hangokra" (szívverés, légzés megfigyelése). Játékötlek: A külső zajokat megnevezése, majd az elhangzás sorrendjében kell lerajzolni azt a tárgyat vagy dolgot, ami a zajt okozta. A belső hangokat az érzékelés ritmusában hangoztatjuk. Pl. beki-be-ki (légzés), tam-tam-tam-tam (szívverés). A megadott ritmust járással, tapssal, szökkenéssel is megerősíthetjük. A sorrendre emlékezés fejlesztése: Eseményképeket összekeverjük, jól látható helyre tesszük, majd minden képhez mondatot mondunk. A gyerekeknek a hallott mondatok alapján kell a képeket sorrendbe rakni. Később ezt a feladattípust is páros gyakorlatokban, munka- és ellenőrzőkártyákkal gyakoroltathatjuk. Önellenőrzés kártyával * » •	Vizuális figyelem észlelés motoros szeriális összerendezés téri orientáció

Ajánlott applikációk és fejlesztő oldalak, blogok:

Aknai Dóra Orsolya gyűjteményei:

<https://sniikt.wordpress.com/2019/09/26/ritmusjatekok/>

<https://sniikt.wordpress.com/2019/09/23/szerialitas1/>

Varázsbetű - Rendező [http://varazsbetu.hu/l-etolt/rendezosetupexe .htm](http://varazsbetu.hu/l-etolt/rendezosetupexe.htm) Szerialitás fejlesztése.

Szörnyek HÁZA <https://napkforpc.com/apk/air.hu.mome.szornyek/>

<https://docplayer.hu/3978012-Valamint-a-kezikonyv-a-szekvencialis-emlekezet-es-figyelem-gyakorlasahoz-program-hasznalataraz.html>

TÁMOP projekt

Fazekasné Fenyvesi Margit módszertani segédanyag: Akusztikus szeriális gyűjtemény OTKA K68798 és K83850 sz. pályázata, Szeged.